

עין משפט
נר מצוה

סה:

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

מסורת הש"ס

כד א מ"י פ"ד מהל'
גניבה הלכה א הלכה
י'
כה ב מ"י פ"ד מהל'
שטות הלכה טו
ופ"ו מהל' גולה הלכה י'
והל' יג'
כו ג ד מ"י פ"ד מהל'
גניבה הל' יג ופ"ד
מהל' גולה והלכה הלכה
י' עומ' מ"י ע"ג:
כו ה מ"י פ"ד מהל'
אשור מנח הלכה טו
והל' י' סת' לאין ע"ג:

כפילא ארבע וחומשא וזו. לפי זה כפילא שמשלם את קשה קנת מה בך י' כפילא ארבע פ"ד לית ליה כפרה בחומש כיון שאין הוא מפרש דחומשו עולה לו כפילו שמשלם את החומש ועולה לו לכל הוה יחא דהוה פריך שפיר אכל לשון כפילו לא משמע הכי ובתוספתא נמי גרסי' וחומשו עולה לו מתוך כפילו ובי"א מפרש דאלשון כרייתא קפריך דמשמע דחומשו עולה בכל כפילו:

אלמא קרן בעין שגנב. מימה אמאי לא דמי כגון דמעיקרא שויה זוזא ולבסוף שויה ד' וכפילא זוזא כעין שגנב ללא כרוב וחומשא זוזא כשעת העמדה דין כדלמר דתנדה או שתייה משלם ד' וי"ל דליכא למימר הכי כלל דמהיכא מימי דקדן יהא כשעת העמדה דין וכפל ד' ויהי כעין שגנב דלין לחלק בין כפל ד' ויהי לקרן אס לא מנח הפסוק וזהו אין לנו שום פסוק ורב נמי דמתלק היינו משום דקרא קדריש ועוד דנלאו הכי דמי שפיר ונוח לו כפי האמת ונאווה עינין שהיה המסייע אומר שאין להעמידה:

ואי אמרת שינוי קונה. פירוש כי הא דטלה ונעשה איל אכל הא פשיטא דשינוי קני כדלמר בסמוך דשינוי קונה ל"ב:

איל בן יומו קרוי איל. מיהו ודאי לפנין קרבן אמרינן ס' דלאל בן שמי שנים מדכתיב במקום אחר כגש בן שנתו (ויקרא יג):

הא בן בית שפיקא היא. הא שניא ליתא ליתא לרבה דאית ליה גריש הגזול קמא (לקמן דף זג). דוקא לגביה אכריי ב"ש משום דלמאסין ואתי הכי מדמה ליה דמה עינין אהנין אלא שינוי וי"ל דקסבר דאי שינוי קונה אי"כ ראי' הוא להחיר שינוי באתנן דמשיב כדלמר ואין זה אותו שגב ליה בתורת אתנן וממאסין נמי לא מלאסין:

הן ויא שינויהם. מימה דנסמך נפקא ליה לרבה דשינוי קונה מקרא אחריתא דכתיב אשר גזל עינין שגול יחיר ועוד קשה דרב סהלא קאמר לשינוי אין קונה דדריש אשר גזל מ"מ ובהגזל קמא (נר): קאמר רבי יוחנן דבר מורה גולה המשמנית חזרת בעיניה מדכתיב והשיב את הגזלה מי"מ וכי פליגי אית הלל ונר' לר"י דלקמן מיירי בעיני החזר לכרייתו והכי מייתי גריש הגזול קמא מלמיה דר' יוחנן ורבה דנסמך סבר דאפי' שינוי החזר לכרייתו נמי קני וזריכי מרי קראי דאי לא אלא חד ד' ג' משום דמיירי בעיניו חזר לכרייתו כדמוקי ל' החס גריש פרקין (סג) בעינין משופים ואמר טווי והיהא דלא הספיק לימן לו עד שזכעו נראה לרבה דאפי' נמי בעיניו החזר שיכול להעבירו ע"י אפון כדלמר גריש הגזול (סג) ואע"פ דל' יוחנן מיירי בעיניו שאינו חזר ומוקי לה בקלא אילן דלא עבר לה לרבה נראה לו דוקא להעמידה בקלא אילן (דלא עבר) ולהכי מייתי סיעתא:

וכי"א ממונ המשלם בראש. שאינו משלם אלא קרן והשיב את חשמוניי קרן שהוא אשם ומוטע עליו ובקרא אחריתא כתיב התם ואת חשמוניי ביה ל' וגו' (ויקרא ה): **ושאינו משלם בראש** כי הכא דליכא כפל לא שייך בה דין חומש כלל ואפי' לא שוין חומשא וכפילא פטור ור"ש אשם קלמי לאסופי לפטורא: **כפילא ד' וחומשא וזו**.

וחכמים ואומרים א' בראשו וחמישיתו ממונ המשתלם בראש מוסיף חומש ממונ שאין משתלם בראש אין מוסיף חומש ר"ש בן יוחאי אומר אין חומש ואשם משתלם במקום שיש כפל קתני מיהת חומשו עולה לו בכפילו דברי רבי יעקב ה"ד אילימא דמעיקרא שויה ד' ולבסוף שויה ארבעה חומשו עולה לו בכפילו כפילא ארבעה וחומשא זוזא אלא לאו דמעיקרא שויה ארבעה ולבסוף שויה זוזא דכפילא זוזא וחומשיה זוזא אלמא קרן בעין שגנב תשלומי כפל ותשלומי ד' וה' כשעת העמדה ברין אמר רבא לעולם דמעיקרא שויה ארבעה והשתא נמי שויה ארבעה ודקא קשיא כפילא ד' וחומשיה זוזא הכ"ע כגון שנשבע וחזר ונשבע ארבע פעמים והודה והתורה אמרה וחמישיתו ^א התורה ריבתה חמישיות הרבה בקרן אמר מר וחכמים אומרים בראשו וחמישיתו ממונ המשתלם בראש מוסיף חומש ממונ שאין משתלם בראש אין חומש דלא משלם דכתיב בראשו וחמישיתו אשם נמי לא משלם דהא כתיב בראשו וחמישיתו ואת אשמו אמרי לך רבנן ס' את פסקיה קרא ור"ש בן יוחאי ואת ערביה קרא ורבנן אמרי לך לא ליכתוב רחמנא לא וי"ו ולא את ור"ש בן יוחאי אמר לך את לא סגיאל דלא כתב לאפסוקי בין ממונ גבוה לממונ הדיוט הלכך אתא וי"ו ערביה קרא אמר רבי אילעא יגנב מלה ונעשה איל

עגל ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאו טבח ומכר שלו הוא טובח שלו הוא מוכר איתבייה רבי חנינא לר' אילעא יגנב מלה ונעשה איל עגל ונעשה שור משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחומשה כעין שגנב ואי ס"ד קנייה בשינוי אמאי משלם שלו הוא טובח שלו הוא מוכר אמר ליה ואלא מאי שינוי לא קני אמאי משלם כעין שגנב לשלם כי השתא אמר ליה כי השתא היינו מעמא דלא משלם משום דא"ל תורה גנבי ממך דיכרא אמר גנבי ממך א"ל ר' רחמנא ניצלן מהאי דעתא אמר ליה אדרבה רחמנא ניצלן מדרעתא דידך: מתקיף לה רבי זירא וניקניניהו בשינוי השם אמר רבא * שור בן יומו קרוי שור איל בן יומו קרוי איל שור בן יומו קרוי שור או כשב או עז כי יולד איל בן יומו קרוי איל דכתיב יאילי צאנך לא אכלתי אילים הוא דלא אכל כבשים אכל אלא ש"מ איל בן יומו קרוי איל מ"מ קשיא א"ד ששת הא מני ב"ש היא דאמרי שינוי במקומו (ב) עומדת ולא קני דחניא י"תן לה באתננה * חגיגין ועשאן סולת יתים ועשאן שמן ענבים ועשאן יין תני חזא אסור ותני חזא ימותר ואמר רב יוסף תני גוריון דמאספורק ב"ש אוסרין ובית הלל כותרין מאי מעמא דבית שמאי דכתיב יגם לרבות שינויהם ובית הלל הם ולא שינויהם ובית שמאי ההוא הם

הם (א) לקמן ק"ח (ב) [מגילה ב: כ"ד נ"ג]. (א) לקמן ט"ו. (ד) אשם מדי: ממונ (ה) [מגילה ס"א]. (ו) לקמן ט"ו: חמורה ל'. (ז) [מגילה ט"ו]. (ח) ציל' דלשבת. (ט"ז) (ס) אפיה פ"א מ"ג. (י) [מגן ס"ט]. ע"ש.

תורה אור השלם

- או מכל אשר יקבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמישיתו יסף עליו לאשר הוא לו יתנו ביום אשמוהו: ויקרא ה כד
- שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים חרות אמו ומימם השנינו והלאה ירצה לקרבן אשה ק"י: ויקרא כב כו
- זה עשרים שקל אגבי עפר רחלי' ועוד לא שכלו ואילי צאנך לא אכלתי:

- לא תביא אתנן זונה ומזרחי כלב בית יי' אלהיך לכל בית כי תועבת יי' אלהיך גם שיהיה: דברים כג ט

הנהגות הב"ח

- ג' שינוי במקומו עומד כ"ל:

גליון הש"ס

- שור בן יומו קרוי שור. ע"י ממונ לא ע"י ע"י וסוף סג ד"ה פ"ל: שם ויזכר ויעבא סולת. ע"י נספר יחלם ללח"ט פ"י ר"ז: